

Uprzejmie informujemy o najistotniejszych zmianach w kodeksie postępowania cywilnego, które obowiązują od 1 lipca 2023 roku.

Zarząd Stowarzyszenia Sędziów Rodzinych w Polsce

Dz. U. 2023 poz. 614 Ustawa o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 9 marca 2023 roku

1. Art.17 pkt 4kpc zmiana właściwości sądów rejonowych, które będą orzekały w sprawach, w których **wartość przedmiotu sporu wynosi do 100 000 zł**
2. W art.49§2kpc ustawodawca doprecyzował, że okolicznością stanowiącą **wątpliwość co do bezstronności sędziego** nie jest nie tylko wyrażanie poglądu co do prawa i faktów, nakłanianie do ugody- co już jest w tym przepisie, ale też udzielanie pouczeń. Zmiana ta związana jest z art.156¹kpc, który stanowi, że sąd może pouczyć strony o prawdopodobnym wyniku sprawy w świetle zgłoszonych do tej chwili twierdzeń i dowodów.
3. Do art.53¹§1 dodano §3kpc, który stanowi, że niedopuszczalnym jest wniosek o **wyłączenie sędziego** niebędącego członkiem składu orzekającego, co oczywiście ma wyeliminować wnioski o wyłączenie wszystkich sędziów danego wydziału, albo całego sądu,
4. W art.87§3 dotyczącym osób mogących być pełnomocnikami w sprawach o ustalenie i zaprzeczenie pochodzenia dziecka i o roszczenia alimentacyjne zamiast organizacji społecznej wprowadzono pojęcie **organizacji pozarządowej** mającej na celu udzielanie pomocy rodzinie. Zmiana ma na celu zniesienie niespójności z art. 61§1kpc, który definiuje co jest organizacją pozarządową, a pojęcie organizacji społecznej w kpc nie zostało zdefiniowane,
5. Do art.88 stanowiącego o rodzajach pełnomocnictwa wprowadzony został §2 – wprowadzono nim **pełnomocnika do doręczeń**, którym może być każda osoba fizyczna i jest to pełnomocnik do niektórych czynności procesowych mogących obejmować wyłącznie odbiór pism sądowych
6. Art.91 pkt 1 rozszerzono **zakres pełnomocnictwa procesowego**, które obejmuje z samego prawa również prawo do wniesienia skargi kasacyjnej,

7. Do art.98§1¹ dodano zdanie 3, iż o obowiązku **zasądzenia odsetek** na rzecz przeciwnika procesowego, który wygrał proces, **sąd orzeka z urzędu**.
8. Art.98§2 - zmieniono **sposób obliczania zwrotu kosztów procesu** prowadzonego przez stronę lub pełnomocnika nie będącego adwokatem lub radcą prawnym. Obecnie suma kosztów przejazdów i równowartość utraconego zarobku nie może przekraczać wynagrodzenia jednego adwokata, a zmieniony przepis stanowi, że jedynie równowartość utraconych zarobków nie może przekraczać wynagrodzenia jednego adwokata. To oznacza rezygnację z górnego pułapu zwrotu tych kosztów i wyliczenie wydatków strony w pełnym zakresie.
9. Art.98¹§1- zmiana raczej redakcyjna- iż do niezbędnych **kosztów mediacji** prowadzonej na skutek skierowania przez sąd zalicza się wynagrodzenie mediatora i wydatków przysługujących mediatorowi na podstawie §4;
10. Art.98¹§5kpc adwokat wyznaczony do sporządzenia **skargi kasacyjnej**, jeśli nie widzi podstaw do tej skargi, zawiadamia o tym sąd i stronę w terminie 2 tygodni od doręczenia mu wyroku z uzasadnieniem- dotychczas termin ten był 2 tygodnie od doręczenia zawiadomienia o jego ustanowieniu;
11. Art.128¹- zupełnie nowy przepis, który stanowi, że **pismo wnoszone przez adwokata lub radcę prawnego** powinno zawierać wyraźnie wyodrębnione oświadczenia, twierdzenia i wnioski, w tym dowodowe. Jeżeli pismo zawiera uzasadnienie, wnioski dowodowe zgłoszone tylko w tym uzasadnieniu nie wywołują skutków, jakie ustawa wiąże ze zgłoszeniem ich przez stronę.
Przepis ma na celu zwięzłe formułowanie pism procesowych przez pełnomocników. Z uzasadnienia wynika, że przepis ten ma służyć szybkiemu zapoznaniu się przez sąd z pismem procesowym, a pośrednio zapobiec dalszemu zbędnemu rozrostowi objętości pism procesowych opracowywanych przez profesjonalnych pełnomocników. Wniosków dowodowych zawartych w uzasadnieniu pisma nie trzeba pomijać postanowieniem, gdyż nie wywołują one skutków prawnych. Bardzo intrygujące zdanie z uzasadnienia projektu „Przejrzystość i czytelność wywodów zawartych w pismach przekłada się na czas poświęcony przez sędziego na lekturę pism, a w makroskali – na większą wydajność pracy sądów”!
12. Art.130^{1a}- zmiana redakcyjna- jeśli pismo wniesione przez adwokata lub radcę prawnego zawiera **braki formalne przewodniczący zwraca pismo bez wezwania do jego poprawienia lub uzupełnienia**. Dotychczasowa redakcja „przewodniczący zwraca stronie pismo” budziła wątpliwości, czy pismo należy zwrócić stronie, jeśli wniósł je adwokat lub r.pr.
13. Art.132kpc – obecna redakcja, że w przypadku zamieszczania przez adwokata lub radcę prawnego oświadczenia o doręczenia pisma drugiej stronie lub o jego nadaniu

przesyłką pocztową- słów przesyłka pocztowa zamieniono na **nadanie za pośrednictwem operatora** z art. 165§2- przepis zmieniono dlatego, że przesyłka pocztowa może ważyć jedynie do 2000 g, a w przypadku obszernych pism procesowych musi to być paczka i można ją nadać w placówce świadczącej powszechne usługi pocztowe;

14. Do art. 135§2kpc tj. **doręczenie za pośrednictwem skrytki pocztowej** – dodaje się zdanie trzecie – art. 139§1kpc stosuje się odpowiednio – chodzi o to, że skutek doręczenia następuje zgodnie z treści art. 139§1kpc tj. po upływie 7 dni od pozostawienia pisma w skrytce, a nie z chwilą pozostawienia pisma w skrytce pocztowej ;
15. W art. 139¹kpc tj. **doręczenie przez komornika** dodano, iż ten sposób doręczeń dotyczy również orzeczenia wywołującego potrzebę podjęcia obrony praw pozwanego. Oznacza to, że tryb art. 139¹ stosujemy albo do pierwszych pism procesowych w sprawie np. do postanowienia o przekazaniu, albo do pism podlegających doręczeniu wraz z pozwem np. nakaz zapłaty;
16. W art. 139¹ dodano §1¹, iż przepisu §1 nie stosuje się, jeżeli pomimo nieodebrania przez adresata korespondencji **aktualność wskazanego w pozwie adresu** pozwanego nie budzi wątpliwości.
Z uzasadnienia projektu wynika, że dotyczy to sytuacji, gdy adres pozwanego jest znany sądowi z innych prowadzonych postępowań, albo sam powód dołączy do pozwu dowody na fakt zamieszkiwania pozwanego pod podanym adresem,
17. Art.139¹§2kpc – usunięto możliwość dla strony wskazania adresu pozwanego zamiast doręczenia przez komornika. Teraz powód może jedynie wykazać adres pozwanego dowodem na piśmie. Dowodem takim jest, wg uzasadnienia projektu, treść informacji przekazanych przez komornika w sposób przewidziany w art.3a ust.5 albo art.3b uks.
18. Do art. 139¹ dodano §3- w przypadku wykazania przez powoda dowodem na piśmie, że pozwany zamieszkuje pod adresem wskazanym w pozwie, **korespondencję** przesłaną w sposób przewidziany w art. 139§1 uważa się za doręczoną. Późniejsze doręczanie tej korespondencji przez komornika na ten sam adres nie powoduje ponowne rozpoczęcie biegu terminów, które ustawa wiąże z doręczeniem, o czym należy pouczyć pozwanego przy tej czynności,
19. dodano art. 139² – w przypadku, o którym mowa w art. 139¹ § 1, jeżeli **powód mieszka lub ma siedzibę za granicą** i nie jest zastępowany przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego wykonującego zawód w Rzeczypospolitej Polskiej, **sąd z urzędu** nakazuje doręczenie korespondencji pozwanemu za pośrednictwem komornika. Przepis art. 130⁴ § 2 zdanie drugie stosuje się odpowiednio,

20. dodano art. 148¹§ 3 - przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli strona w pierwszym piśmie procesowym złożyła **wniosek o wysłuchanie** jej na rozprawie albo przepis szczególny przewiduje taki obowiązek, chyba że pozwany uznał powództwo,
21. Do art. 156¹kpc, który stanowi o **pouczeniu stron** o prawdopodobnym wyniku sprawy dodano §2 o treści „Pouczenie może obejmować w szczególności wyrażenie poglądu co do:1) wykładni przepisów prawa mogących znaleźć zastosowanie w sprawie, 2) faktów, które na danym etapie sprawy mogą zostać uznane za bezsporne lub dostatecznie wykazane,
22. Art.165§2- wykreślono słowa „przesyłki poleconej” a zatem oddanie pisma procesowego w polskiej placówce pocztowej Jest równoznaczne z wniesieniem go do sądu. – Ponownie chodzi o niezawężanie pisma procesowego do przesyłki pocztowej.
23. Zmiana art. 181§1pkt.2 - **podjęcie zawieszono postępowania** na skutek niestawiennictwa stron może nastąpić od razu po zawieszeniu, strony nie muszą – jak dotychczas – odczekać 3 miesięcy.
24. Zmiana art. 183⁵ w zakresie sprecyzowania kto ma zwrócić mediatorowi **koszty mediacji** w przypadku, gdy jedna ze stron jest zwolniona z kosztów- uchylono zdanie 2 w §2 i dodano §3 o treści „Należności, o których mowa w §1, w części niewypłaconej przez strony, na wniosek mediatora ustala i przyznaje mediatorowi sąd. We wniosku mediator wskazuje wysokość niewypłaconych należności i zamieszcza oświadczenia o ich niewypłaceniu. §4 Przed przystąpieniem do postępowania mediacyjnego mediator poucza strony o kosztach postępowania mediacyjnego i sposobie pobrania należności mediatora.
25. W art. 183¹³dodano zdanie, że **strony mogą objąć ugodą również roszczenia nieobjęte pozwem**. Ma to – zdaniem projektu- zachęcić strony postępowań mediacyjnych do polubownego zakończenia większej liczby spraw między nimi.
26. W celu z pkt.3, aby zakończyć sprawy w różnych sądach w w art. 183¹⁴ po §2 dodano §2¹ Jeżeli **ugoda** dotyczy roszczeń objętych różnymi postępowaniami sądowymi, strony wymieniają w ugodzie te postępowania oraz wskazują sąd, który podejmie czynności przewidziane w § 1 i §2, chyba że prowadziłyby to do naruszenia przepisów o właściwości rzeczowej, mogącego skutkować nieważnością postępowania, lub właściwości wyłącznej. Odpis postanowienia o zatwierdzeniu ugody lub nadaniu ugodzie klauzuli wykonalności sąd doręcza pozostałym sądowym wymienionym w ugodzie. Odpis postanowienia o zatwierdzeniu ugody lub nadaniu ugodzie klauzuli wykonalności stanowi podstawę do umorzenia postępowania w zakresie, w jaki dotyczy ono roszczeń objętych ugodą.

27. Art.205¹ wykreślono zdanie drugie, iż o zarządzeniu **doręczenia pozwu** zawiadamia się powoda – jako zbędna korespondencja w sprawie.
28. Zmiana art. 205²- doręczenie pouczeń ma nastąpić razem z doręczeniem pierwszego pisma sądowego, a nie pozwu- jak było dotychczas. Nadto wyłączono obowiązek wysyłania pouczeń jeśli strona jest zastępowana przez adwokata lub radcę prawnego. Pouczenia z pkt. 2 i 3 dotyczące posiedzenia przygotowawczego zostały przeniesione do art. 205^{4a}
29. zmiana **art. 205²**
- § 1. Równocześnie z doręczeniem pierwszego pisma sądowego w **sprawie poucza się strony o:**
- 1) możliwości rozwiązania sporu w drodze ugody zawartej przed sądem lub mediatorem i o wpływie zawarcia ugody na koszty postępowania,
 - 2) możliwości ustanowienia pełnomocnika procesowego oraz o tym, że zastępstwo przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego nie jest obowiązkowe,
 - 3) obowiązku złożenia pisma przygotowawczego na zarządzenie przewodniczącego, wymogach co do jego treści i skutkach ich niedochowania,
 - 4) zwrocie pisma przygotowawczego złożonego bez zarządzenia przewodniczącego - chyba że strona jest zastępowana przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 2. Pozwanego poucza się także o czynnościach procesowych, które może lub powinien podjąć, jeżeli nie uznaje żądania pozwu w całości lub części, w szczególności o obowiązku złożenia odpowiedzi na pozew i o wymaganiach co do terminu i formy jej wniesienia, a także o możliwości wydania przez sąd wyroku zaocznego na posiedzeniu niejawnym i o warunkach jego wykonalności.
- § 3. Pouczeń, o których mowa w § 1 i 2, nie udziela się, jeżeli stroną jest Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego, państwowa osoba prawna, organ emerytalny lub rentowy, bank, spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa, zakład ubezpieczeń, zakład reasekuracji, fundusz inwestycyjny lub dom maklerski, chyba że przewodniczący uzna udzielenie pouczenia za konieczne,
30. Zmiana przepisów odnośnie **posiedzenia przygotowawczego**- dodano §1¹, który stanowi, że na posiedzenie wzywa się strony i pełnomocników, chyba że przewodniczący uzna, że wezwanie samych pełnomocników jest wystarczające. Dodano art. 205^{4a}, który mówi o tym, o czym należy pouczyć strony wraz z wezwaniem na posiedzenie przygotowawcze, zmieniono art. 205⁵§1dotyczący przebiegu posiedzenia przygotowawczego. Celem tej zmiany jest możliwość skierowania sprawy na posiedzenie niejawne i wydanie wyroku, gdy nie udało się załatwić sporu na posiedzeniu przygotowawczym, aby nie trzeba było wyznaczać odległego terminu rozprawy tylko w celu wydania wyroku, nowe brzmienie §2 ma na celu bardziej precyzyjny opis przebiegu odformalizowanego posiedzenia przygotowawczego, jak również możliwości przeprowadzenia posiedzenia przygotowawczego na odległość, z transmisją obrazu i dźwięku; dodano art. 205⁵§2¹

stanowiący, że na posiedzeniu przygotowawczym wydaje się postanowienia i ogłasza w obecności stron; nowe brzmienie §5 ma na celu wprowadzenie zasady, że w razie niestawiennictwa powoda lub jego pełnomocnika bez usprawiedliwienia, sąd umarza postępowanie, chyba że sprzeciwi się temu pozwany. Postanowienie doręcza się nieobecnym stronom wraz z uzasadnieniem, co ułatwi szybkie wniesienie zażalenia,

31. Art.205⁹§1kpc zmiana ma doprecyzować co ma się znaleźć w **planie rozprawy**. Dotychczas stanowił on, że plan ma zawierać rozstrzygnięcie co do wniosków dowodowych. Obecnie dodano, że ma również określać porządek przeprowadzanych na rozprawie dowodów.

Z uzasadnienia projektu wynika, że można tam ująć również czas przeznaczony na dany dowód, względnie oznaczenie kolejnych posiedzeń liczbą porządkową i określenie jakie dowody będą na nich przeprowadzane, a najlepiej jeszcze wskazanie dat rozpraw. Dodano zdanie, że jeżeli rozstrzygnięcie co do niektórych wniosków dowodowych byłoby niecelowe lub przedwczesne, sąd w planie rozprawy określa warunki lub termin wydania postanowienia dowodowego. Ma to rozstrzygnąć wątpliwości, czy plan rozprawy powinien odnosić się do wszystkich wniosków dowodowych, w tym wniosków o charakterze ewentualnym, uzależnionym od przebiegu postępowania.

32. Zmiana art.205¹⁰ ma na celu ustalenie, że plan rozprawy sporządzony przez strony sąd zatwierdza postanowieniem, albo sąd wydaje postanowienie z planem rozprawy w razie sporu między stronami lub niemożności złożenia przez stronę podpisu pod planem rozprawy

33. Zmieniono art. 205¹¹, który przewiduje możliwość zmiany postanowienia o planie rozprawy

34. Do art.224 o zamknięciu rozprawy dodano §3, który przewiduje **możliwość zamknięcia rozprawy na posiedzeniu niejawnym**. Strony należy uprzedzić o możliwości zamknięcia rozprawy i umożliwić im zabranie głosu w piśmie procesowym, w terminie nie krótszym niż 7 dni. Sąd zamyka rozprawę w terminie miesiąca od dnia, w którym upłynął termin do zabrania głosu przez strony. Postanowienie może być wydane jedynie przez sędziów, przed którymi odbyło się ostatnie posiedzenie jawne poprzedzające bezpośrednio zamknięcie rozprawy. Do zamknięcia rozprawy na posiedzeniu niejawnym może dojść, gdy przyczyni się to do sprawniejszego rozpoznania sprawy, a wyznaczanie kolejnych posiedzeń jest zbędne. Z uzasadnienia projektu wynika, że do takiej sytuacji może dojść, gdy np. wyznaczenie kolejnego terminu rozprawy miałoby się wiązać jedynie z określeniem stronie terminu do ustosunkowania się do pisma procesowego, czyli czynności nie mających wpływu na zakres materiału dowodowego.

35. Zmiana art. 226¹ ma charakter porządkujący, gdyż – zdaniem uzasadnienia projektu – obecny przepis jest mało czytelny. Zmieniony przepis stanowi:

- Ilekcio ustawa przewiduje wysłuchanie stron lub innych osób, stosownie do okoliczności może się to odbyć przez:
- 1) wezwanie stron do złożenia odpowiednich oświadczeń na posiedzeniu albo
 - 2) wyznaczenie terminu do zajęcia stanowiska:
 - a) w piśmie procesowym lub
 - b) za pomocą środków porozumiewania się na odległość, o ile dają one pewność co do osoby składającej oświadczenie.”
36. zmiana art.278 poprzez dodatnie §4 w brzmieniu: Jeżeli sąd nie wyznaczył osoby **biegłego**, wskazuje ją przewodniczący.” Ma na celu usankcjonowanie trwającej od lat praktyki, że sąd dopuszcza dowód z biegłego postanowieniem, a osobę biegłego wskazuje przewodniczący zarządzeniem.
37. do art. 280kpc, który stanowi kiedy biegły może odmówić sporządzenia opinii dodano §2 o treści: W uzasadnionych przypadkach, w szczególności jeżeli jest to niezbędne do ustalenia wysokości kosztów sporządzenia opinii lub terminu jej sporządzenia albo pozwoli to na usprawnienie postępowania, przewodniczący może umożliwić wskazanej osobie, jeszcze przed wyznaczeniem jej na biegłego, zapoznanie się w niezbędnym zakresie z aktami sprawy.”; celem usankcjonowania sytuacji, kiedy sąd wysyła akta biegłemu przed sporządzeniem opinii, aby oszacował jej koszty i ocenił, czy w ogóle opinię wyda, ustalenie jakiej specjalności biegli powinni wydać opinię, czy udzielenie odpowiedzi na pytania zawarte we wnioskach dowodowych jest w ogóle możliwe;
38. zmiana §3 art.288- zmiana ma charakter porządkujący, aby sąd wydał **postanowienie, że zapłata za opinię nastąpi po wyjaśnieniu wątpliwości**. Dotychczas postanowienie mógł wydać referendarz. Nowe brzmienie: „Jeżeli opinia jest niezrozumiała, zawiera sprzeczności lub istotne braki, sąd może zarządzić, że przyznanie wynagrodzenia i zwrot wydatków nastąpi po jej uzupełnieniu lub wyjaśnieniu. Na postanowienie sądu zażalenie nie przysługuje.”;
39. dodano art. 326¹ o treści „Jeżeli do zamknięcia rozprawy doszło na posiedzeniu niejawnym, **sąd wydaje wyrok na tym samym posiedzeniu**.”; co jest konsekwencją dodanego art. 224§3kpc przewidującego możliwość zamknięcia rozprawy na posiedzeniu niejawnym. W takiej sytuacji ważna uwaga z uzasadnienia projektu, że postanowienie o zamknięciu rozprawy wydane na posiedzeniu niejawnym powinno być podpisane przez skład uprawniony do wydania wyroku;
40. do art. 357 dodano §22- „Ilekcio przepis szczególny nakazuje sądowi **uzasadnić z urzędu postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym**, postanowienie to doręcza się z urzędu z uzasadnieniem”.
- oraz §2³ „Podlegające zaskarżeniu postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd może z urzędu uzasadnić, jeżeli pozwoli to na usprawnienie postępowania lub

jeżeli postanowienie dotyczy przyznania zwrotu kosztów osobie niebędącej stroną. W takim przypadku postanowienie z uzasadnieniem doręcza się wszystkim stronom lub osobom, których to postanowienie dotyczy.”

Generalnie sąd ma sam decydować, czy sporządzi uzasadnienie z urzędu, czy nie, gdyż późniejsze sporządzenie uzasadnienia wiąże się z koniecznością powrotu do akt sprawy, z którymi trzeba się ponownie zapoznać. Doręczenie postanowienia wszystkim stronom ma oznaczać równość stron pod względem braku uiszczenia opłaty od uzasadnienia, w razie chęci złożenia zażalenia .

§2⁴ rozwiewa wątpliwości, iż w razie doręczenia postanowienia z uzasadnieniem sporządzonym z urzędu, strona nie musi już składać wniosku o uzasadnienie, tylko od razu zażalenie

§3 w nowym brzmieniu „O ile przepis szczególny nie nakazuje doręczyć z urzędu postanowienia z uzasadnieniem, uzasadnienie sporządza się w terminie tygodnia od dnia wpływu do właściwego sądu wniosku o doręczenie postanowienia z uzasadnieniem, a jeżeli wniosek był dotknięty brakami – od dnia usunięcia tych braków.”, Sporządzenie z urzędu postanowienia z uzasadnieniem przewiduje projektowany art. 518¹§3² (orzeczenie wydawane przez referendarza w postępowaniu nieprocesowym), art.766¹§1

Do art.357§5, który stanowi o **możliwości sporządzania zasadniczych motywów** rozstrzygnięcia dodano zdanie 2 o treści „Wskazanie zasadniczych powodów rozstrzygnięcia następuje w sposób odróżniający je od uzasadnienia postanowienia.”; - Z uzasadnienia projektu wynika, że nie chodzi tu jedynie o różnicę merytoryczną, ale może to być również jedynie inny tytuł, czyli „zasadnicze motywy rozstrzygnięcia” zamiast „uzasadnienie”

41. zmieniona treść art. 367§3kpc aby dostosować ją do dodanego 224§3kpc, tj. możliwości wydania wyroku na posiedzeniu niejawnym „**Na posiedzeniu niejawnym sąd orzeka w składzie jednego sędziego, z wyjątkiem wydania postanowienia, o którym mowa w art. 224 § 3, lub wyroku.**”;
42. zmiana §3 art.369- jedynie redakcyjna, aby strona mogła wnieść **apelację** wprost do sądu II instancji zarówno w sytuacji, gdy składa ją w terminie 2 tygodni, jak i w przedłużonym terminie 3 tygodni:
„Terminy, o których mowa w § 1 i 1¹, uważa się za zachowane także wtedy, gdy przed ich upływem strona wniosła apelację do sądu drugiej instancji. W takich przypadkach sąd ten zawiadamia sąd pierwszej instancji o wniesieniu apelacji i żąda przedstawienia akt sprawy.”;
43. art.394§1- dodano pkt 5¹ „**sprostowanie lub wykładnia orzeczenia** albo ich odmowa”;- ze względu na wagę i znaczenie sprostowania lub wykładni orzeczenia, które nierzadko mają zasadniczy wpływ na interpretację sentencji wyroku, jest pożądane, by zażalenie przysługiwało do sądu II instancji. Konsekwencją tego jest uchylenie pkt 8 w art.394^{1a}§1- **czyli teraz zażalenie pionowe**

Zmieniono §2 zdanie 1 „Termin do wniesienia zażalenia wynosi tydzień od dnia doręczenia postanowienia z uzasadnieniem, w tym także w przypadku gdy doręczenie to nastąpiło z urzędu”- przepis ten wyjaśnia mogące zaistnieć wątpliwości co do stosowania odpowiednio art. 331§2kpc, który stanowi, że sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku z urzędu nie zwalnia strony od obowiązku zgłoszenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem.

Dodano §4 „Jeżeli przepis szczególny przewiduje, że stronie przysługuje zażalenie na postanowienie sądu, ale nie określa, jaki sąd ma je rozpoznać, zażalenie rozpoznaje sąd drugiej instancji.”;

44. pkt 9 art.3941a§1 otrzymał brzmienie: „zwrot zaliczki, zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz wynagrodzenie biegłego, mediatora, kuratora ustanowionego dla strony w danej sprawie i należności świadka, a także koszty przyznane w nakazie zapłaty, jeżeli nie wniesiono środka zaskarżenia od nakazu;”

-czyli koszty kuratora procesowego zażalenie poziome;

45. do art. 394^{1a} stanowiącego o zażaleniu poziomym dodano §1¹ „Sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, **odrzuca w składzie jednego sędziego zażalenie** spóźnione, nieopłacone lub z innych przyczyn niedopuszczalne, jak również zażalenie, którego braków strona nie usunęła w wyznaczonym terminie.”, zatem sędzia wydający postanowienie albo inny, ale z I instancji, odrzuca zażalenie przed przekazaniem akt do II instancji. Zażalenie na to postanowienie przysługuje do równorzędnego składu-

- czyli odrzucenie zażalenia poziomego w składzie jednoosobowym.

46. rozszerzono możliwość złożenia **zażalenia poziomego** na dodatkowe postanowienia wymienione w §1 art.394² „Zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienie tego sądu o odrzuceniu apelacji, postanowienie o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania i postanowienie o umorzeniu postępowania wywołanego wniesieniem apelacji.”;

47. do pkt 1 art.394²§1¹ dodano możliwość wniesienia **zażalenia do innego składu sądu II instancji na** „odmowę zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnięcie takiego zwolnienia oraz odmowę ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie,”, oraz dodano pkt 4¹ „wynagrodzenie biegłego”- rozstrzyga to rozbieżność, która istniała dotychczas, że na odmowę zwolnienia od kosztów przez sąd I instancji przysługiwało zażalenie, a na postanowienie sądu II instancji nie.

Dodano §12 „Jeżeli zażalenie, o którym mowa w § 1 i 11, jest spóźnione, nieopłacone lub z innych przyczyn niedopuszczalne albo jego braków strona nie usunęła w wyznaczonym terminie, sąd odrzuca je w składzie jednego sędziego. Na postanowienie przysługuje zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji.”,- konstrukcja podobna jak w sądzie I instancji przewidziana w art. 394^{1a}§1¹

Zmiana §2 W postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia, o którym mowa w § 1–1², przepisy art. 394 § 2 i 3 oraz art. 395–397 stosuje się odpowiednio.”;

48. art.395 §1 otrzymał brzmienie „**W przypadku wniesienia zażalenia** sąd pierwszej instancji niezwłocznie przedstawia je wraz z aktami sądowi właściwemu do jego rozpoznania, chyba że zażalenie jest spóźnione lub z mocy prawa niedopuszczalne. W takim przypadku sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, odrzuca zażalenie w składzie jednego sędziego.”,

Dodano „§ 1¹. Strona przeciwna może wnieść odpowiedź na zażalenie w terminie tygodnia od dnia doręczenia zażalenia, a w przypadkach gdy ustawa przewiduje doręczenie zaskarżonego postanowienia tylko jednej ze stron oraz w przypadkach wskazanych w art. 394a § 1 pkt 6 – od dnia wniesienia zażalenia.”,

§2 otrzymał brzmienie: Jeżeli zażalenie zarzuca nieważność postępowania lub jest oczywiście uzasadnione, sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, może, nie przysyłając akt sądowi drugiej instancji, uchylić zaskarżone postanowienie i w miarę potrzeby sprawę rozpoznać na nowo. Od ponownie wydanego postanowienia przysługują środki odwoławcze na zasadach ogólnych”

Zmiany te mają na celu wyeliminowanie wątpliwości po uchyleniu art. 370kpc, gdy do sądu I instancji wpływa zażalenie na określony rodzaj czynności, a zażalenie jest niedopuszczalne. Niecelowym jest angażowanie sądu II instancji do odrzucenia zażalenia. Jeśli jednak zażalenie ma braki formalne to rozstrzyga już o tym sąd II instancji, podobnie wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia.

§1¹ ograniczył możliwość wniesienia odpowiedzi na zażalenie w sytuacji skazania świadka, biegłego, strony, jej pełnomocnika i osoby trzeciej na grzywnę, zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka oraz odmowę zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia. Postanowienia te nie dotyczą bowiem drugiej strony.

W §3 pominięto słowa „na posiedzeniu niejawnym”

49. art.397- dodano §1¹ „**Sąd drugiej instancji odrzuca w składzie jednego sędziego zażalenie**, jeżeli podlegało ono odrzuceniu przez sąd pierwszej instancji, jak również zażalenie, którego braków strona nie usunęła w wyznaczonym terminie.” W sytuacji zatem , gdy sąd I instancji przeoczy odrzucenie zażalenie, sąd II instancji nie zwraca akt sądowi I instancji, tylko sam odrzuca zażalenie. Na postanowienie to nie przysługuje zażalenie.

Zmiana §2 „W postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia **sąd uzasadnia z urzędu postanowienie kończące to postępowanie**. W sprawach, w których zażalenie oddalono lub zmieniono treść sentencji zaskarżonego postanowienia, pisemne uzasadnienie sporządza się tylko wówczas, gdy strona zgłosiła wniosek o doręczenie postanowienia z uzasadnieniem.” Zmiana ma na celu usunięcie nieprawidłowej praktyki, gdy sąd zmienia treść zaskarżonego postanowienia przez jego uchylenie i

traktuje to rozstrzygnięcie jako zmianę i nie uzasadnia postanowienia z urzędu. Samo uchylenie postanowienia, nawet jeśli nie powoduje konieczności ponownego rozpoznania sprawy przez sąd I instancji, nie stanowi zmiany tego orzeczenia. Trzeba zatem napisać uzasadnienie z urzędu:

50. art.398²² §2 otrzymuje brzmienie „**Skargę** wnosi się do sądu, w którym referendarz sądowy wydał zaskarżone orzeczenie, w terminie tygodnia od dnia jego doręczenia. Jeżeli orzeczenie doręczono bez uzasadnienia, a strona wniosła o jego sporządzenie, termin do wniesienia skargi zaczyna biec od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem.”; - przepis ma usunąć wątpliwości od kiedy należy liczyć termin do wniesienia skargi;

51. do art. 398²³ dodano §1¹ o treści „Orzeczenia, o których mowa w § 1, doręcza się wraz z uzasadnieniem. **Uzasadnienie może ograniczać się do wskazania podstawy prawnej rozstrzygnięcia wraz z przytoczeniem przepisów prawa.**”;

52. **art.569§1kpc** otrzymuje brzmienie „**Właściwy wyłącznie jest sąd opiekuńczy** miejsca zamieszkania osoby, której postępowanie ma dotyczyć, a w braku miejsca zamieszkania – sąd opiekuńczy miejsca jej pobytu. Jeżeli brak tej podstawy, właściwy jest sąd opiekuńczy ostatniego miejsca zamieszkania osoby, której postępowanie ma dotyczyć, a w braku miejsca zamieszkania – sąd opiekuńczy ostatniego miejsca jej pobytu. Jeżeli brak i tej podstawy właściwy jest sąd rejonowy dla m.st. Warszawy.”;

- *chodzi w szczególności o takie osoby, które wyjechały za granicę, ale dalej centrum ich aktywności w Polsce występuje tam, gdzie zamieszkiwali i gdzie często jeszcze mieszkają członkowie rodziny*

53. **w postępowaniu zabezpieczającym wracają zażalenia pionowe.**

Art.741,§ 1. Na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie zabezpieczenia przysługuje zażalenie. Zażalenie przysługuje także na postanowienie sądu drugiej instancji o udzieleniu zabezpieczenia, z wyjątkiem postanowienia wydanego w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji.

§ 2. Zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji rozpoznaje sąd drugiej instancji. Na postanowienie sądu drugiej instancji przysługuje zażalenie do innego składu tego sądu.”;

Do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie zmian stosujemy przepisy nowe z wyjątkiem art. 569 § 1 – art. 19 ustawy.

Powyższe zmiany wchodzi w życie po upływie **3 miesięcy od dnia ogłoszenia, czyli od 1 lipca 2023 roku.**